

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 25. mai 2022
(OR. fr, en)

9242/22

LIMITE

EDUC 155
ENV 446
CLIMA 215
SOC 273
SUSTDEV 97
JEUN 52
RECH 254

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0004(NLE)

I/A-PUNKTI MÄRKUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat
Saaja: Alaliste esindajate komitee / nõukogu

Teema: Ettepanek: nõukogu soovitus keskkonnasäästlikkust toetava õppe kohta
– *Vastuvõtmine*

1. Hariduskomitee vaatas eespool nimetatud nõukogu soovituse ettepaneku läbi mitmel koosolekul. Praeguseks on kõik delegatsioonid tekstiga nõustunud.
2. Sellest tulenevalt palutakse alaliste esindajate komiteel kinnitada lisan esitatud teksti suhtes hariduskomitees saavutatud kokkulepe ning esitada tekst nõukogule vastuvõtmiseks ja sellele järgnevas avaldamiseks *Euroopa Liidu Teatajas*.

Ettepanek:

NÕUKOGU SOOVITUS

rohepööret ja kestlikku arengut toetava õppe kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 165 ja 166,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

1. Kuigi paljud liikmesriigid on teinud suuri edusamme selliste poliitikameetmete ja õppeprogrammide rakendamisel, mille eesmärk on toetada rohepööret ja edendada kestliku arengu alast õpet, on kogu liidus siiski vaja selles vallas jõupingutusi jätkata ja hoogustada. Sellise õppe poliitikameetmeid ja tavaid tuleks veelgi stimuleerida ja toetada. On vaja tunnistada vajadust vastastikku seotud õppimise järele kestliku arengu keskkonnaalase, majandusliku ja sotsiaalse samba vahel, pöörates erilist tähelepanu keskkonnaalasele sambale.

2. Euroopa rohelises kokkuleppes¹, ELi elurikkuse strateegias aastani 2030², ÜRO Hariduse, Teaduse ja Kultuuri Organisatsiooni (UNESCO) kestlikku arengut toetava hariduse strateegias aastani 2030 ja ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) sellega seotud töös³ juhitakse tähelepanu kesksele rollile, mida täidavad koolid, kõrgharidusasutused ning muud haridus- ja koolitusasutused õppijate, lapsevanemate, haridustöötajate⁴ ja laiema kogukonna kaasamisel edukaks, õiglaseks ja kaasavaks rohepöördeks vajalike muutustega tegelemise. Oma järelustes „Elurikkuse kaitseks on vaja võtta kiireloomulisi meetmeid“⁵ rõhutas nõukogu, et investeerimine muude valdkondade hulgas haridusse on siinkohal võti parimate andmete koondamiseks ja parimate lahenduste leidmiseks. ELi noortestrategie on jätkusuutlik roheline Euroopa seatud eesmärgiks ning kutsutakse kõiki noori üles olema keskkonnaalaselt aktiivsed ja haritud.
3. Rohepööret ja kestlikku arengut toetava õppega toetatakse igas vanuses õppijaid, aidates neil omandada kestlikumaks elamiseks vajalikke teadmisi, oskusi ja hoiakuid, muuta tarbimis- ja tootmisharjumusi, võtta omaks tervislikumad eluviisid ning aidata nii individuaalselt kui ka kollektiivselt kaasa kestlikuma majanduse ja ühiskonna saavutamisele. Samuti aitab see kaasa tööturul üha enam vajalike oskuste ja pädevuste arendamisele. See aitab paremini mõista meie ees seisvaid, omavahel seotud üleilmseid väljakutseid, sealhulgas kliimakriisi, keskkonnaseisundi halvenemist ja elurikkuse vähenemist, millel kõigil on keskkonnaalne, sotsiaalne, majanduslik ja kultuuriline mõõde.

¹ COM(2019) 640 final.

² COM(2020) 380 final.

³ Sealhulgas ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) kestliku arengu haridusstrateegia rakendamise uus raamistik aastateks 2021–2030.

⁴ Käesoleva soovitusel kohaldamisel hõlmab mõiste „haridustöötajad“ õpetajaid, koolitajaid, noorsootöötajaid, õpetajate koolitajaid ning kõiki formaalse, mitteformaalse ja informaalset hariduse spetsialiste.

⁵ 12210/20.

4. ÜRO kestliku arengu eesmärkides, eeskätt punktis 4.7, on rõhutatud vajadust tagada alates 2030. aastast, et kõik õppijad omandavad teadmised ja oskused, mis on vajalikud kestliku arengu toetamiseks, pakkudes muu hulgas teadmisi kestlikust arengust ja kestlikust eluviisist, inimõigustest, soolisest võrdõiguslikkusest, rahukultuuri ja vägivaldavaba suhtumise edendamiseks, ülemaailmsest kodanikuharidusest ja kultuurilise mitmekesisuse hindamisest ning kultuuri osast kestliku arengu saavutamisel⁶.
5. Teatistes Euroopa haridusruumi kohta⁷, Euroopa sotsiaalõiguste samba⁸ raames, strateegilises raamistikus üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030)⁹ ning teatistes uue Euroopa teadusruumi kohta teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks¹⁰ kutsutakse üles edaspidise vastupanuvõime ja heaolu nimel tagama, et haridus- ja koolituspoliitika ning -investeeringud oleksid suunatud kaasavale rohe- ja digipöördele.
6. Elukestva õppe võtmepädevuste Euroopa lähteraamistikus¹¹ kindlaksmääratud võtmepädevuste eesmärk on aidata inimestel kogu Euroopas omandada kiiresti ja oluliselt muutuv asjas teadmisi, oskusi ja hoiakuid, mida on vaja eneseteostuse ja arengu, tervise, töölase konkurentsivõime, sotsiaalse kaasatuse ja kestliku elustiili seisukohast ning edukaks eluks rahumeelses ühiskonnas, terviseteadlikuks eluks ja kodanikuaktiivsuseks.
7. Euroopa oskuste tegevuskavas¹² teatati toetusest tööturu tarbeks roheliste põhioskuste kogumi väljatöötamisele eesmärgiga luua keskkonnateadlike spetsialistide ning roheettevõtjate põlvkond, lõimides keskkonna- ja kliimakaalutlused üldharidusse, kõrgharidusse, kutseharidusse ja -õppesse ning teadustegevusse. Euroopa vajab äärmiselt pädevaid spetsialiste, et toetada rohepööret ja saavutada maailmas juhtpositsioon kestliku tehnoloogia valdkonnas.

⁶ UNESCO, Education for sustainable development: a roadmap (Kestlikku arengut toetav haridus: tegevuskava), 2020.

⁷ COM(2020) 625 final.

⁸ ELT C 428, 13.12.2017, lk 10.

⁹ ELT C 66, 26.2.2021, lk 1.

¹⁰ COM(2020) 628 final.

¹¹ Nõukogu 22. mai 2018. aasta soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes, ELT C 189, 4.6.2018, lk 1.

¹² COM(2020) 274 final.

8. Nõukogu soovitusel jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja toimetulekut toetava kutsehariduse kohta¹³ ja Osnabrücki deklaratsioonis tunnustatakse kutsehariduse ja -õppe sektori kesksel rollil digi- ja rohepöördes.
9. Euroopa kliimapaktil kutsutakse üksikisikuid, kogukondi ja organisatsioone üles osalema kliimameetmetes ja keskkonnahoidlikuma Euroopa loomises, pakkudes võimalusi suurendada teadmisi kliimamuutustest, töötada välja ja rakendada lahendusi ning luua sidemeid teistega, et oma lahenduste mõju mitmekordistada. Kliimaalast haridust edendava koalitsiooni eesmärk on luua kogukond, mida juhivad õpilased ja õpetajad koos oma koolide ja võrgustikega ning teiste haridusvaldkonnas tegutsejatega, et õppida võimalikult paljudest asjakohastest kogemustest ning vähendada killustatust haridussektorite, valdkondade ja inimeste vahel.
10. Digiõppe tegevuskavas¹⁴ esitatakse Euroopa kvaliteetse, kaasava ja kättesaadava digihariduse ja -koolituse visioon ning rõhutatakse digitehnoloogia tähtsust võimsa vahendina rohepöörde teostamisel, aga ka vajadust toetada kestlikku käitumist nii digitoodete väljatöötamisel kui ka kasutamisel.
11. Algatus „Uus Euroopa Bauhaus“ lisab Euroopa rohelisele kokkuleppele kultuurilise ja loomingu mõõtme ning selle eesmärk on näidata, kuidas kestlik innovatsioon pakub käegakatsutavaid positiivseid muutusi meie igapäevaelus, sealhulgas koolihoonete ja muude õpikeskkondade puhul.

¹³ ELT C 417, 2.12.2020, lk 1.

¹⁴ COM(2020) 624 final.

12. UNESCO on oma kestlikku arengut toetava hariduse programmi kaudu teinud tööd selle nimel, et haridus ja koolitus täidaksid kliimakriisile rahvusvahelisel tasandil reageerimisel kesksemat ja nähtavamamat rolli ning et saavutada kestliku arengu eesmärgid, eelkõige kestlikku arengut toetavat haridust käsitlev eesmärk 4.7. ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe kohaselt kohustuvad osalised edendama kliimamuutustega seotud küsimusi seoses kestliku arenguga kõikides mõõtmetes, eeskätt hariduse ja koolituse ning üldsuse teadlikkuse, osalemise ja teabele juurdepääsu valdkonnas, ning tegema asjakohast koostööd.
13. Noorte seas suureneb teadlikkus kestliku arengu küsimustest, eelkõige keskkonna- ja kliimaküsimustest, ning soov nendega tegeleda. 2022. aasta mais avaldatud Eurobaromeetri uuringu tulemused näitavad, et ELi noored peavad keskkonna kaitsmist ja kliimamuutuste vastu võitlemist üheks peamiseks prioriteediks, millele Euroopa noorteaasta (2022) peaks keskenduma. OECD 2018. aasta andmed¹⁵ juba näitavad, et 15-aastased noored on vägagi teadlikud kliimamuutustest ja keskkonnakriisist ning vajadusest nendega tegeleda. Samadest OECD andmetest ilmneb aga seegi, et märksa vähem õpilasi tunneb, et neil on võimalik olukorda reaalselt muuta. Kliima- ja keskkonnakriisi ulatus võib viia selleni, et õppijad tunnevad end abitu ja võimetuna, mida võib süvendada ebatäpne teave ja desinformatsioon.
14. On väga oluline, et haridus- ja koolitussüsteemid ja -asutused reageeriks noorte valjenevale häälele kliima- ja elurikkuse kriiside kohta ning kaasaksid noori selliste lahenduste väljatöötamisse, mis on seotud rohepöõret ja kestlikku arengut toetava õppega ning tegutsemisega kestliku tuleviku nimel. Euroopa noorteaasta 2022 etendab olulist rolli noorte kaasamise edasisel soodustamisel.

¹⁵ OECD (2020), Are Students Ready to Thrive in an Interconnected World? (Kas õpilased on valmis jõudsalt arenema ühendatud maailmas?), PISA 2018, VI köide.

15. COVID-19 pandeemia on toonud esile meie tiheda seotuse loodusega ning pannud meid taas haridus- ja koolitussüsteemidele tähelepanu pöörama. On saadud kogemusi uute haridus- ja koolitusvõimaluste vallas, sealhulgas põimõppe lähenemisviiside kohta erinevates keskkondades (sh internetis), õppijate kaasamise ja autonoomia kohta ning formaalhariduse ja laiema kogukonna vaheliste seoste kohta. Pandeemia suurendas ka pikka aega püsinud muret laste, noorte ja täiskasvanute füüsilise, vaimse ja emotsionaalse heaolu pärast.
16. Alusharidus- ja lapsehoiukeskused, koolid, kõrgharidusasutused, teadusorganisatsioonid, kutsehariduse ja -õppe pakkujad ning kohalikud kogukonnad on kliima- ja elurikkuse kriisiga seoses muutumas üha aktiivsemaks. Siiski ei ole kestlikkus veel kogu ELis hariduse ja koolituse süsteemne osa.
17. Paljudes riikides on poliitikameetmetes, strateegiates ja õppekavades arvesse võetud kestlikkust toetavat õpet ja samavõrra elujõulisi kontseptsioone, nagu kestlikku arengut toetav haridus ja ülemaailmne kodanikuharidus. Haridustöötajad vajavad siiski täiendavat sihipärast toetust, eksperditeadmisi ja koolitusvõimalusi, et lisada rohepöörde ja kestliku arengu põhimõtted oma õpetamis- ja koolitustavadesse. Sageli tunnevad nad, et neil ei ole piisavalt teadmisi ja oskusi ökoärevuse ja ökopessimismiga tegelemiseks ning selleks, et aidata õppijatel läheneda kliima- ja keskkonnaprobleemidele konstruktiivselt.
18. Kogu asutust hõlmavad lähenemisviisid, mille puhul on kestlikkuse teema lõimitud kõikidesse tegevusvaldkondadesse, ei alati piisavalt paigas. Sellised lähenemisviisid võivad hõlmata õpetamist ja õppimist, valitsemistavasid, teadusuuringuid ja innovatsiooni ning taristut, rajatisi ja tegevust ning nendega peaks kaasnema õppijate, töötajate, lapsevanemate ning kohaliku ja laiema kogukonna kaasamine.

19. Täiendavalt tuleb uurida muude haridus- ja koolituskavade täiendamise ja tugevdamise potentsiaali ja võimalusi. Rohepöoret ja kestlikku arengut toetav õpetamine ja õpe võivad täiel määral toetada tervise, heaolu ja kaasamise, kodanikuaktiivsuse ja ülemaailmse kodanikuhariduse, solidaarsuse, õppijakeskse õppe, teadusuuringute ja innovatsiooni ning digipöördega, sealhulgas tehisintellektiga seotud poliitikameetmeid ja programme¹⁶.
20. Hariduse ja koolituse mõõtme süstemaatiline lõimimine muudesse poliitikavaldkondadesse, mis on seotud rohepöörde ja kestliku arenguga elukestvas perspektiivis, võib toetada nende poliitikavaldkondade rakendamist. Samuti võib see ühendada ühiskonna ja majanduse eri sektoreid ning lõimida kestlikkuse tõhusalt haridusse ja koolitusse.
21. Käesolevas soovituses järgitakse täielikult subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet. Selles tunnistatakse, et haridus- ja koolitusasutuste sõltumatuse tase on liikmesriigiti väga erinev. Mõnes liikmesriigis on haridus- ja koolitusasutustel, õpetajaharidusasutustel ning õpetajatel ja koolitajatel suur sõltumatus. Soovitud rakendatakse vastavalt riiklikele oludele ja koostöös liikmesriikidega.

¹⁶ UNESCO egiidi all tegutsev rahvusvaheline tehisintellekti uurimiskeskus (IRCAI) on esimene ülemaailmne keskus, mis käsitleb oma tegevuses tehisintellekti, haridust ja kestlikku arengut.

SOOVITAB KÄESOLEVAGA LIIKMESRIIKIDEL täielikult subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtteid järgides ning riigi oludest lähtuvalt haridus- ja koolitusasutuste erinevat sõltumatust tunnistades teha järgmist.

1. Hoogustada ja tugevdada jõupingutusi haridus- ja koolitussüsteemide toetamiseks rohepöörde ja kestliku arengu nimel tegutsemisel, seeläbi tagades, et igas vanuses ja igasuguse taustaga õppijatel on juurdepääs kvaliteetsele, õiglasele ja kaasavale haridusele ja koolitusele kestlikkuse, kliimamuutuste, keskkonnakaitse ja elurikkuse valdkonnas, võttes asjakohaselt arvesse keskkonnaalaseid, sotsiaalseid ja majanduslikke kaalutlusi.
2. Seada rohepööret ja kestlikku arengut toetav õpe haridus- ja koolituspoliitika ja -programmide üheks prioriteetseks valdkonnaks, et osana terviklikust hariduskäsitusest kõnealust sektorit toetada ja võimaldada sel anda panus kestlikusse arengusse. Rakendada ja edasi arendada terviklikke ja koostööpõhiseid lähenemisviise rohepööret ja kestlikku arengut toetava õpetamise ja õppe suhtes, kaasates kõik asjaomased haridus- ja koolitussüsteemi osalised ning sidusrühmad teistest asjaomastest sektoritest.
3. Pakkuda mitmesuguseid õppimisvõimalusi formaalses, mitteformaalses ja informaalset keskkonnas, et kõik inimesed saaksid igas vanuses valmistuda rohepöördeks ja sellele aktiivselt kaasa aidata ning tegutseda keskkonnahoidliku, kestliku ja kliimaneutraalse ringmajanduse ning õiglase, kaasava ja rahumeelse ühiskonna saavutamise nimel.
4. Kaaluda süsteemi tasandil järgmisi meetmeid.
 - a) Viia tihedas koostöös asjaomaste sidusrühmadega haridus- ja koolitusstrateegiad ja -kavad, sealhulgas need, mis on seotud õppekavade ja hindamisega ning haridustöötajate põhikoolituse ja täienduskoolitusega, kooskõlla rohepöörde ja kestliku arenguga. Toetada riiklike ja muude strateegiate ja poliitikameetmete, sealhulgas asjakohaste kontseptsioonidega (nt kestlikku arengut toetav haridus) seotud strateegiate ja poliitikameetmete rakendamist järeelmeetmete ja järelevalvemehhanismide kaudu.

- b) Tervisliku, turvalise, kaasava, loova ja vastupidava õpikeskkonna tagamiseks investeerida, kui see on asjakohane, keskkonnahoidlikesse ja kestlikesse seadmetesse, ressursidesse ja taristusse (hooned, maa-alad ja tehnoloogia), mida kasutatakse õppimiseks, sotsialiseerumiseks ja vaba aja veetmiseks, ning pakkuda sellekohast koolitust.
- c) Suurendada teadlikkust rohepöoret ja kestlikku arengut toetava õppe eelistest ja võimalustest ning toetada formaalseid ja mitteformaalseid haridus- ja koolitusasutusi, sealhulgas alusharidust ja lapsehoidu, et muuta kliimamuutused, keskkonnakaitse, elurikkus ja kestlikkusega seotud küsimused õppijate igapäevaelu seisukohast oluliseks ning edendada kestlikkuse kultuuri.
- d) Arendada igas vanuses õppijate teadmisi, oskusi ja hoiakuid, et elada kestlikumalt, edendada kestlikke tarbimis- ja tootmismudeleid, võtta omaks tervislikuma ja keskkonnateadlikuma eluviisi ning aidata individuaalselt ja kollektiivselt kaasa meie ühiskonna ümberkujundamisele.
- e) Toetada ja tõhustada rohepöoret ja kestlikku arengut toetavat õpetamist ja õpet, pakkudes taristut, digivahendeid ja -ressursse ning toetades haridustöötajate digipädevusi.

- f) Kaasata kõiki õppijaid mõtestatud ja koordineeritud viisil selliste lähenemisviiside väljapakumisse ja kujundamisse, mis käsitlevad seda, mida, kuidas ja kus nad õpivad, ning mis toetavad rohepööret ja kestlikku arengut. Soodustada igasuguse taustaga, sealhulgas vähemate võimalustega õppijate sooliselt tasakaalustatud osalemist. Võimestada kõiki õppijaid osalema otsuste tegemises ning tegelema otsuste tegemisega nii oma asutuse kui ka kohalike ja laiemate kogukondade tasandil.
- g) Töötada tihedas koostöös asjaomaste sidusrühmadega välja õppekavade programmid ja raamistikud ning neid toetada, andes õppijatele aega ja ruumi kestlikkusalaste pädevuste¹⁷ arendamiseks juba varases eas. Põlvkondadevaheline õpe ning kohalikud näited, probleemid ja lahendused võivad muuta õppekavad õppijate jaoks asjakohasemaks, näidates, et kliimamuutused, elurikkus, keskkonnakaitse ja kestlikkus on kohalikud ja lahendatavad teemad.
- h) Toetada kestlikkuse, keskkonnakaitse ja elurikkuse alast koostööd ja võrgustike loomist, kaasates näiteks kohalikud omavalitsused, noorsootöö ja noorteorganisatsioonid, keskkonnahariduse ja -koolituse keskused, ülemaailmse õppe keskused, metsad, pargid, talud, muuseumid, raamatukogud, valitsusvälised organisatsioonid, teadusorganisatsioonid, tarbijaorganisatsioonid ja ettevõtted, tugevdades seeläbi formaalse, mitteformaalse ja informaalset õppe vahelisi seoseid.
- i) Toetada selliste heade tavade ja pedagoogiliste uuringute laiendamist, mis käsitlevad rohepööret ja kestlikku arengut toetavat õpetamist ja õpet kõikide haridus- ja koolitustasandite ja -liikide puhul.

¹⁷ „Kestlikkusalaste pädevuste“ kontseptsioon, nagu seda kirjeldatakse Euroopa kestlikkusalaste pädevuste raamistikus GreenComp, hõlmab teadmisi, oskusi ja hoiakuid, mida igas vanuses õppijad vajavad, et kestlikult elada, töötada ja tegutseda (sealhulgas kriitiline mõtlemine, süsteemne mõtlemine ja seos loodusega). „Rohelised oskused“ on seotud kutseoskustega, mida kõik sektorid ja tööturu tasandid vajavad rohepöördeks, sealhulgas uute roheliste töökohtade loomiseks.

5. Toetada õppijaid täiendavalt, kaaludes järgmiste meetmete võtmist.
- a) Pakkuda õpilastele, alates juba koolieelsest eest, võimalusi loodust ja selle elurikkust mõista, sellega suhestuda ja seda väärtustada, tunda uudishimu ja imetlust ning õppida tegutsema kestlikkuse nimel nii individuaalselt kui ka kollektiivselt.
 - b) Tugevdada, sealhulgas rahalise toetuse kaudu, kooskõlas riiklike rahalise toetuse kavadega rohepöoret ja kestlikku arengut toetavat kvaliteetset elukestvat õpet, mis hõlmab praktikat, õpipoisiõpet, vabatahtlikku tegevust, õppekavavälist tegevust, noorsootööd ning muid formaalse, mitteformaalse ja informaalsete õppe vorme ning nendevahelisi seoseid. Soodustada ja tunnustada sellega seotud kodanikuosaluse meetmeid ja programme.
 - c) Hõlbustada koostööl põhinevaid, kogemuslikke, praktilise suunitlusega ning kohalike olude ja traditsioonidega seotud õppemeetodeid ja lähenemisviise ning toetada interdistsiplinaarset ja õppekavaülest tegevust. See hõlmab õppijatele praktiliste võimaluste andmist looduse jälgimiseks ja selle eest hoolitsemiseks ning asjade vähendamiseks, parandamiseks, taaskasutamiseks ja ringlussevõtuks, aidates neil seeläbi mõista kestliku eluviisi ja ringmajanduse tähtsust.
 - d) Anda faktipõhist ja kättesaadavat teavet kliima-, keskkonna- ja elurikkuse kriisi ning selle põhjuste kohta, nagu on kokku lepitud Århusi konventsioonis¹⁸.
 - e) Arendada probleemilahendus- ja koostööoskusi, edendada kriitilist mõtlemist, meediapädevust ja süsteemset mõtlemist ja toetada positiivseid meetmeid, sealhulgas vabatahtlikku tegevust, et vähendada hirmu ja abitustunnet, mida õppijad võivad planeeti mõjutavate kriisidega seoses kogeda.

¹⁸ Keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsioon.

6. Toetada haridustöötajaid täiendavalt rohepöoret ja kestlikku arengut toetava õppe hõlbustamisel, kaaludes järgmisi meetmeid.
- a) Tunnistada, et kõik haridustöötajad, olenemata nende õpetatavast aineist või haridusvaldkonnast, on ühtlasi kestlikkusalase hariduse andjad, kes peavad toetama oma õppijaid rohepöördeks valmistumisel. Võimaldada neil suurendada õppijate teadlikkust kestliku arengu eesmärkidest. Kaasata haridustöötajaid, toetada neid ja konsulteerida nendega rohepöoret ja kestlikku arengut puudutavate õppekavade ja programmide ja muude haridusreformide väljatöötamisel ning vastava täienduskoolituse kavandamisel.
 - b) Toetada rohepöörde ja kestliku arengu lõimimist õpetajate ja koolitajate põhikoolituse programmidesse; täienduskoolituse programmidesse ning õpetajate kutsestandarditesse ja -raamistikesse, et toetada haridustöötajate kestlikkusalase pädevuse arendamist.
 - c) Toetada mentorluskavasid ja täienduskoolituse programme asutuste tasandil. Toetada haridustöötajaid digivahendite ja -tehnoloogiate kasutamisel, et edendada rohepöoret ja kestlikku arengut toetavat õpetamist ja õppimist.

- d) Töötada täiendavalt välja ja kaaluda haridustöötajate jaoks võimalusi ja stiimuleid osaleda kestlikkusega seotud täienduskoolituse programmides, näiteks võttes neid arvesse karjääri edenemise ja arengu puhul ning luues haridustöötajatele sellised rolle nagu kestlikkuse koordinaator.
- e) Toetada haridustöötajaid, sealhulgas andes neile piisavalt aega ja võimalusi rohepööret ja kestlikku arengut toetavat õpet edendava pedagoogika kasutuselevõtmiseks interdistsiplinaarsel viisil ning arendada õppimise sotsiaal-emotsionaalseid aspekte, et kõigist õppijatest võiksid saada muutuste eestvedajad ja et nad õpiksid mõtlema ja tegutsema nii individuaalselt kui ka kollektiivselt, nii kohalikul tasandil kui ka globaalselt kestlikuma maailma nimel.

- f) Ergutada ja võimaldada, kui see on asjakohane, ümberkujundavat ja interdistsiplinaarset õpetamist ja õpet, mille puhul kasutatakse nii traditsioonilisi kui ka uuenduslikke õppemeetodeid, sealhulgas praktilist õppimist, MATIK-õpet¹⁹, häkatone, kogukonnaõpet ja mängustamist.
- g) Töötada haridustöötajate toetamiseks välja ja teha kättesaadavaks materjale, sealhulgas hindamist käsitlevaid materjale. Toetada haridustöötajaid traditsiooniliste ja uute vahendite ja materjalide kasutamisel rohepöõret ja kestlikku arengut toetava õppe ja koolituse puhul mitmesugustes sise- ja väliskeskkondades ning digitaalsetes ja mittedigitaalsetes tingimustes. Tagada juurdepääs eksperdikeskustele, sealhulgas keskkonnahariduse ja -koolituse keskustele.
- h) Julgustada teadus- ja innovatsioonikogukondi tegema koostööd formaalse, mitteformaalse ja informaalse hariduse ja koolituse pakkujatega, et toetada haridustöötajaid rohepöõrde ja kestliku arengu vallas. Toetada osalemist kliimahädaolukorra, keskkonnakriisi ja kestlikkusega seotud uurimisprojektides ja teadusuuringutes.
7. Jätkama formaalset ja mitteformaalset haridust ja koolitust pakkuvate asutuste toetamist, et vajaduse korral tõhusalt lõimida rohepöõre ja kestlik areng kõikidesse nende tegevustesse ja toimingutesse, kaaludes järgmisi meetmeid.
- a) Ergutada ja hõlbustada tulemuslikke kogu asutust hõlmavaid kestlikkusalaseid lähenemisviise, mis hõlmavad õpetamist ja õppimist, eesmärkide püstitamist, planeerimist ja juhtimist, õppijate ja töötajate aktiivset osalemist, perede kaasamist, hoonete ja ressursside haldamist, partnerlust kohalike ja laiemate kogukondadega ning teadusuuringuid ja innovatsiooni. Toetada haridusjuhte organisatsiooniliste muutuste juhtimisel, pakkudes sellekohase kutsealase arengu võimalusi ja juhendamist neile pandud ülesannete täitmiseks.

¹⁹ MATIK-õpe (matemaatika, teaduse, tehnoloogia, inseneriteaduse ja kunstide valdkonnale tuginev praktilise kallakuga õpe) on lähenemisviis, mis võimaldab rakendada loomepotentsiaali, mis tuleneb teaduse, tehnoloogia, inseneria ja matemaatika (STEM) ühendamisest kunstide, humanitaar- ja sotsiaalteadustega.

- b) Toetada haridus- ja koolitusasutusi oma kestlikkusstrateegiate kavandamisel, rakendamise jälgimisel ja hindamisel ja/või kestlikkuse lõimimisel olemasolevatesse protsessidesse ja meetmetesse (nt koolide arengukavad, kõrghariduse ülesannete kirjeldused ja strateegiad). Tunnistada, et tegemist on pikaajalise protsessiga, mis nõuab väikeseid mõõdetavaid samme, mida pidevalt jälgitakse ja hinnatakse, sealhulgas haridusasutuse enesehindamise kaudu.
- c) Julgustada ja toetada kooskõlas nende institutsioonilise autonoomiaga alusharidus- ja lapsehoiukeskusi, koole, kõrgharidusasutusi, kutsehariduse ja -õppe pakkujaid, täiskasvanuhariduse asutusi ja muid haridusasutusi osalema ökomärgise algatustes, mis võivad tuua keskkonnaalast, sotsiaalset, hariduslikku ja majanduslikku kasu. Luua selliste kavade jaoks tugistruktuure näiteks asutuste või organite näol, et toetada kogu asutust hõlmavaid lähenemisviise, mentorlust ja võrgustikutööd, pakkuda vorme ja suuniseid ning rahalist toetust.
- d) Pöörata haridus- ja koolitusasutuste sise- ja/või välishindamise ja kvaliteedi tagamise mehhanismide raames tähelepanu kestlikkusele. Tunnustada kõrgharidusasutuste tõhusat kaasamist asjakohaste vahendite, sealhulgas näiteks rahastamismehhanismide kaudu.
- e) Lõimida rohepööre ja kestlik areng veelgi rohkem kutsehariduse ja -õppe ning kõrghariduse programmidesse, õppekavadesse ja moodulitesse (kooskõlas institutsioonilise autonoomia ja akadeemilise vabadusega) mitmesugustes valdkondades, sealhulgas ärijuhtimine, sotsiaal-, pedagoogika- ja humanitaarteadused, kunstid, arhitektuur, inseneria, maakasutuse planeerimine ja maa majandamine. Kasutada ressursse ja materjale, mille on välja töötanud valitsusvälised keskkonna- ja haridusorganisatsioonid ning muud asjaomased organid.

- f) Toetada kõrgharidusasutusi, kutseharidus ja -õppeasutusi ning täiskasvanuhariduse asutusi kutseoskuste süvendamise, suurendamise ja ajakohastamise eesmärgil rohepöoret ja kestlikku arengut käsitlevate väikesemahuliste ja kohandatud koolituskursuste väljatöötamisel, mille tagajärjel võidakse muu hulgas anda nende läbijatele mikrokvalifikatsioonitunnistused.
- g) Edendada partnerlussuhteid kõikide distsipliinide ja osalejatega, sealhulgas ettevõtetega, kunstidega, põllumajandusettevõtetega, kultuuripärandiga, spordiga, noortega, teadusasutustega, kodanikuühiskonna organisatsioonidega, haridusressursside valdkonna ettevõtjatega (sealhulgas tehnoloogia pakkujad, kirjastajad ja muude õppevahendite pakkujad) ja haridusalaste teadusuuringutega tegelevate asutustega. Toetada õppekavaväliste, suve- ja muude programmide väljatöötamist, toetades samal ajal praktikavõimalusi näiteks laborites, ettevõtetes, teadusasutustes ja valitsusvälistes organisatsioonides.
- h) Toetada programme, mis edendavad kestlikku innovatsiooni ja ettevõtlust. Tugevdada kõrgharidusasutusi ning kutseharidus- ja -õppesutusi, et luua või tõhustada kestlikkuse tõmbekeskusi, mis edendavad rohepöoret ja kestlikku arengut, ringmajandust ja elurikkust toetavat innovatsiooni ja ettevõtlust.
8. Vajaduse korral kasutada riiklikke ja ELi rahalisi vahendeid, et investeerida taristusse, koolitusse, õppevahenditesse ja ressurssidesse eesmärgiga suurendada formaalse ja mitteformaalse hariduse ja koolituse vastupidavust ja valmisolekut rohepöördeks, eelkõige programmi „Erasmus+“, taaste- ja vastupidavusraha, Euroopa solidaarsuskorpuse, Euroopa Sotsiaalfond+, Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi, Euroopa Regionaalarengu Fondi, tehnilise toe instrumendi, programmi „Digitaalne Euroopa“, programmi „Euroopa horisont“ ja programmi „InvestEU“ raames.
9. Investeerida poliitikaküsimuste ja selliste algatuste mõju jälgimisse, uurimisse ja hindamisse, et tugineda varasematele kogemustele ja saada teavet poliitika kujundamiseks. See võib hõlmata olemasolevate näitajate ja eesmärkide rakendamist, sealhulgas rahvusvahelisel tasandil,

KUTSUB KOMISJONI ÜLES SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTET JA RIIGI OLUSID
NÕUETEKOHASELT ARVESSE VÕTTES

1. Hõlbustama liikmesriikide ja sidusrühmade vahelist koostööd ja vastastikust õppimist rohepöoret ja kestlikku arengut toetava õppe alal:
 - a) hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku kaudu, mille eesmärk on liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030)²⁰ ning kus rohepöoret toetav haridus on üks peamisi prioriteetseid valdkondi;
 - b) levitades teavet rohepöoret ja kestlikku arengut toetava formaalse ja mitteformaalse hariduse ja koolituse edendamise, toetamise ja pakkumise võimaluste kohta ning julgustades neid kasutama selliste ELi rahastamisprogrammide ja fondide raames nagu programm „Erasmus+“, Euroopa solidaarsuskorpus, programm „Life“, Euroopa Sotsiaalfond+, Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond, programm „Euroopa horisont“, sealhulgas Marie Skłodowska-Curie meetmed, arenguhariduse ja teadlikkuse suurendamise programm ja tehnilise toe instrument;

²⁰ Nõukogu resolutsioon, mis käsitleb strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030), ELT C 66, 26.2.2021, lk 1.

- c) jagades programmi „Erasmus+“ töötajate vahetuste, projektide ja võrgustike häid tavasid, sealhulgas „Euroopa ülikoolide“ liitude, eTwinningu e-kogukonna, programmi „Erasmus+“ õpetajate akadeemiate, kutseoskuste tippkeskuste, Marie Skłodowska-Curie meetmete ning Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi kaudu;
- d) tehes kindlaks, dokumenteerides ja jagades häid tavasid, sealhulgas olemasolevate veebiplatvormide kaudu,²¹ ning toetades võrgustikutööd, milles osalevad riiklikud ja muud organisatsioonid, kes tegelevad haridusega ning rohepöörde ja kestliku arenguga formaalses ja mitteformaalses hariduses ja koolituses.
- e) kaasates noori inimesi soovituse rakendamisse, eelkõige Euroopa noorteaasta 2022 ja ELi noortedialoogi kaudu, tagamaks, et noorte ja noorteorganisatsioonide arvamusi, seisukohti ja vajadusi võetakse täiel määral arvesse;
- f) luues sünergiat kliimaalast haridust edendava koalitsiooniga ja algatusega „Uus Euroopa Bauhaus“.

²¹ Need võivad hõlmata kliimaalast haridust edendavat koalitsiooni, tulevast Euroopa koolihariduse platvormi, õpinurka, platvormi „Science is Wonderful!“, Euroopa Noorteportaali, Euroopa täiskasvanuõppe elektroonilist platvormi (EPALE), platvormi Scientix, Euroopa Õpipõisiõppe Liitu ja oskuste pakti.

2. Töötada koostöös liikmesriikidega välja, jagada ja teha vabatahtlikuks kasutamiseks kättesaadavaks vahendid, materjalid ja teadusuuringud, mis käsitlevad rohepööret ja kestlikku arengut toetavat õpet, sealhulgas Euroopa uut kestlikkusalaste pädevuste raamistikku GreenComp.
3. Toetada haridustöötajaid rohepöörde ja kestliku arengu õpetamisel järgmiselt:
 - a) pakkudes ressursse ja toetavaid materjale vabatahtlikuks kasutamiseks tulevasel Euroopa koolihariduse platvormil, Euroopa täiskasvanuõppe elektroonilisel platvormil ja Euroopa Noorteportaalil;
 - b) tunnustades silmapaistvaid jõupingutusi rohepööret ja kestlikku arengut toetaval õpetamisel ja õppimisel ELi auhindadega, sealhulgas Euroopa innovaatilise õpetamise auhinna, eTwinningu auhinna ja Euroopa kutseoskuste auhinnaga.
4. Jälgida keskkonna kestlikkust puudutavate roheliste oskuste või hoiakute arengut kõrghariduse, kutsehariduse ja -õppe lõpetanute ning karjääri alustavate teadlaste puhul, loomata liikmesriikide jaoks uusi aruandluskohustusi ega lisakoormust ning kasutades olemasolevaid Euroopa uuringuid, nagu Euroopa kõrgkoolide lõpetanute edasise tegevuse jälgimise algatus, näiteks lisades kõnealustesse uuringutesse küsimusi selliste hoiakute kohta.
5. Jälgida Euroopa haridusruumi ja Euroopa rohelist kokkulepet käsitlevate olemasolevate aruannete raames rohepööret ja kestlikku arengut toetava hariduse valdkonnas tehtavaid edusamme, loomata liikmesriikide jaoks uusi aruandluskohustusi ega lisakoormust. See hõlmab võimalike näitajate või ELi tasandi kestlikkusalaste eesmärkide väljatöötamise toetamist, nagu on sätestatud nõukogu resolutsioonis, mis käsitleb strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030).

6. Tugevdama koostööd olemasolevate rahvusvaheliste organisatsioonidega, eelkõige UNESCO ja muude ÜRO organitega, sealhulgas UNECEga, et edendada poliitikakujundajate, praktikute ja sidusrühmade seas nii liikmesriikides kui ka liikmesriikide vahel sellist lähenemisviisi rohepöoret ja kestlikku arengut toetava hariduste ja koolituse suhtes, mis arvestab võrdsust, kaasatust ja õiglust, kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppe, kestliku arengu eesmärkidega ning UNESCO kestlikku arengut toetava hariduse tegevuskavaga aastani 2030.
7. Jätkama programmi „Erasmus+“ ja Euroopa solidaarsuskorpuse programmide rohelise mõõtme tugevdamist mõlema puhul kestliku liikuvuse, veebipõhise koostöö, projektides rakendatavate keskkonnahoidlike tavade ning rohepöördele ja kestlikule arengule keskendumise kaudu koostöös mitmesuguste haridus-, koolitus- ja noortevaldkonna sidusrühmadega.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*
